

У кошалу

102

НАД СВЕКОМ ДА ФОНТЕНОВИХ БАСАНА

Зудан мора бити процес стварања код баснописца који је прави песник. Песничке идеје и виђења иду обично горе, истините, у илузију у метафизику. Идеје у басни, ма колико лепе, праведне, револутне, иду доле, из трагедије у трагестију, све ниже и ниже, и савшавају у резонанцу жаба, у разбијеном коњу, у бедавом младожењи, у овцу или магарцу. Нарочито у магарцу, том с правом или без права најпосреднијем имену из животијаског царства. Како је лепо казао један писац: може неким ~~песником~~ да је миш, лав, или кокош, нитав ^{на нивоу басне}, али ако му кажеш да је магарец, инак да идем пред суд... Да ли је песник-баснописац ~~може~~ са сухим срцем? А ако је то апсурд, да ли је баснописац-песник проклет да носи у срцу спрдње, кизне, освете? Да ли је то песник који не може да кује стихове док га не понесе иронија, смех над глупостима света? Да ли је то песник који је пре свега филозоф људских трагедија, које не вреди развијати у пет чинова, доста је унаказити безазлену животињу човечанским слабостима, пакостима, злобама, преступима... Којим путевима је морао ићи да фонтен док је у ~~неким баснама~~ мако стихова изразио цео један поглед на свет, једну жалост и срамоту целог човечанства, док је успео да изрази у басни о магарцу!

З о магарцу? Али о којем магарцу, јер много магарца има у свакој кизни мудрости. У басни о оном великом магарцу који би могао стојати као споменик, тужни и трагични, ^{у свим} на којег народом, у сва времена. То је онај магарец који не може без господара и без бича. Магарец који није умео поднети добро, није хтео бити слободан, бојао се лепоте одговорности, засоравио уживати и радонати се. Магарец који није имао смисла ни снаге ни за дужност, ни за љубав. Сирота безазлена животиња, која је све те човечке црте ~~и~~ морала примити од песника!

З Не се све не крије као те басне! Државник и политичар, љубавник, чиновник и трговац, радник и слуга, најзад сами уметници и песници. Читалац је до оцајања потиштен после тих неколико лакних стихова басне да фонтенове. Лакних стихова? Шта је историјског искуства, шта грађанског искуства, шта личног искуства у рођеном карактеру, легло

у ту мезу трагедију над којом би ипак срамота било заплакати. Ко ће над магарацем плакати!

2 Можда би боље било рећи: ко ће над басном плакати; ко ће баснописцу-песнику сузу дати! Ту смо. Баснописац је песник коме од Бога није дата суза, и коме се не даје суза. Баснописац-песник има у души и љубави и сумње и горчине и туге, али све то без страсти. Његово срце ^{с Богом} разликује светост и неваљалство, правду и неправду, истину и лаж, али његов суд и његова мудрост су ^{непоколебљиви} догматички. Пред таквим песником човечанство се спушта на медиокритете, уметнички израз се ограничава, "хероји" живота излазе смешни, поушени, или свакидневне препремени и зли, а свет је — свет мајмуне, жаба, курјаци, ~~и~~ магараца.

2 Баснописац песник не лети под небо, не издаје се за божанско ~~створче~~ биће, не види у ~~својим~~ стиховима својим творевину ради које је изгарао. Да Фонтен је ~~тако~~ забележио: "Ником, pour que cela t'amuse." ~~А~~ А ко зна, можда је Бог ~~тако~~ понекад такође баснописац, и можда је ~~како~~ такав створио да Фонтена pour que cela t'amuse. ~~Гон~~ ~~с~~ друге врсте песника ~~тако~~ само брига и невоља божја.